

PALLIATIV BEHANDLING VED DEMENS

Christine Gulla, MD PhD
Sykehjemslege og fastlege

1

HVORFOR ER DET VANSKELIG MED ELDRE?

Legemiddelrelaterte problemer

- Interaksjoner
- Dødlighet

Polyfarmasi

Skrøplighet

- Delir

Multimorbiditet

- Demens
- Hjerte-karsykdom
- Osteoporose/hoftebrudd
- Nedsatt hørsel

Nevropsykiatriske symptomer

- Tungpust
- Smerte
- Nyre/leversvikt
- Forstoppelse og inkontinens

Ødem

- Nedsatt syn
- Fall
- Infeksjoner
- Redusert beveglighet

Gulla C (2018) UIB

2

DEMENS

Pasienten kan ikke fult ut rapportere

Må fortsatt kontrollere behandlingen

Nevropsykiatriske symptomer

Engedal K et al. *Forl. Aldring og helse akademisk* 2018

3

NEVROPSYKIATRISKE SYMPTOMER: VANLIGE ADFERD VED DEMENS

Uro

Depresjon

Agitasjon

Sinne

Psykose

Apati

4

IDENTIFIKASJON AV DØDEN

40% av sykehjemsdødsfallene er uventa

«Ville jeg blitt overraska om pasienten døde ila de neste 6 månedene?»

Sandvik R et al (2016) JAMDA, Lynn J (2001) JAMA

5

KARTLEGGING: SMERTE

APPENDIX

MOBID-2 smerteskala

MOBILISATION – OBSERVATION – BEHAVIOUR – INTENSITY – DEMENTIA

Pasientens navn: _____ Dato: _____ Tid: _____ Avdeling: _____

Vær oppmerksom på pasientens smerteatferd relatert til muskulatur, ledd og skjelett under morgenstell. Observer pasienten før du starter mobilisering. Forklar forståelig det du vil gjøre. Led pasienten, og gjennomfør bevegelsene (1-5) med forsiktighet. Stopp bevegelsen om du observerer smerteatferd. Fyll ut skjemaet umiddelbart etter hver bevegelse:

Smerteatferd

Sett et eller flere kryss for hver observasjon: smertelyd, ansiktsuttrykk og avvergeresksjon, som kan være relatert til smerte

Smertelyd
«Aui»
Sjener
Yrker seg
Gisler
Skriker

Ansiktsuttrykk
Grimaserer
Ryker på tennene
Strammer munnen
Lukker øynene

Avvergeresksjon
Stener
Bevægrer seg
Skryter fra seg
Endringer i pustemønster
Knyper seg

Smerteintensitet

Basert på observert smerteatferd; tolk styrken av smerteintensitet og sett kryss på linjen 0-10

SETT GJERNE FLERE KRYSS I RUTEN(E) FOR DIN(NE) OBSERVASJONER

Observasjon	Smertelyd	Ansiktsuttrykk	Avvergeresksjon	Smerteintensitet (0-10)
1. Led til å åpne begge hender	☐	☐	☐	0 er ingen smerte, 10 er verst tenkelig smerte
2. Led til å strekke armene mot hodet	☐	☐	☐	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. Led til å bøye og strekke ankler, knær og hofteledd	☐	☐	☐	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. Led til å snu seg i sengen til begge sider	☐	☐	☐	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. Led til å sette seg opp på sengekanten	☐	☐	☐	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

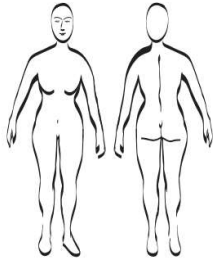
Husebo BS et al (2014) Eur J Pain

6

KARTLEGGING: SMERTE

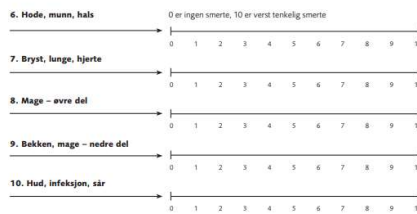
Smerteatferd

Bruk front- og baksiden av kroppstegningen aktivt. Sett kryss for dine observasjoner relatert til smerteatferd (smertelyd, ansiktsuttrykk og avvigeraksjon)

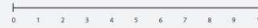

Smerteintensitet

Basert på observert smerteatferd: tolk styrken av smerteintensitet og sett kryss på linjen 0-10

Basert på alle observasjoner gi en helhetlig vurdering av pasientens smerteintensitet

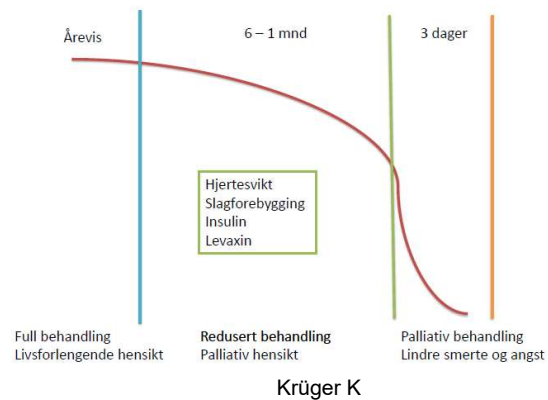
Betina Husebo BS, Institutt for sårkurremedisinske fag, Universitet i Bergen

Husebo BS et al (2014) Eur J Pain

7

LEGEMIDDELGJENNOMGANG

Sykehjemspasientens livsfaser

8

FOREBYGGENDE LEGEMIDLER

Kolesterolsenkende
 Blodfortynnende
 Blodtrykksmedisiner
 Osteoporosemidler
 Vitaminer
 Diabetesmedisiner
 Midler mot demens

9

Background

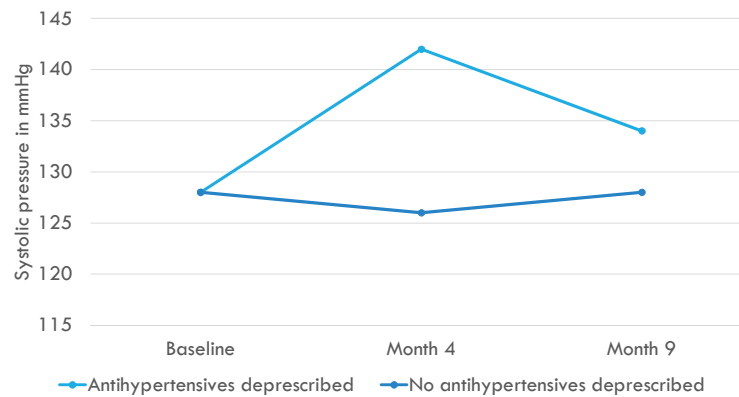
Paper 1

Paper 2

Paper 3

Conclusions

SEPONERING AV BLODTRYKKS MEDISINER

Gulla C et al (2018) J Geriatr Card

10

MEDIKAMENSKRINET FOR DE ELDRE

Medikament	Indikasjon	Dosering
Morfin	Smerte, dyspne	2,5 – 10 mg, inntil hver 30. min, tilstreb respirasjon over 8/min
Robinul	Dødsralling, sekret, ileus, kolikk	0,2 mg x 6 inntil 1x/t
Haldol	Kvalme, uro, agitasjon, delir	0,5 mg x 2 (kvalme) 1 mg (uro/agitasjon) maks 10 g/d
Midazolam	Panikk, angst, uro, muskelrykninger, kramper, agitert delir, dyspne	1 mg inntil hvert 30. min, tilstreb respirasjon over 8/min

Helse-Bergen.no, kompetansesenter i lindrande behandling